

2021–2027 METŲ EUROPOS SĄJUNGOS FONDŲ INVESTICIJŲ PROGRAMOS VERTINIMO PLANAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. **2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų Investicijų programos vertinimo planas (toliau – Vertinimo planas)** yra planavimo dokumentas, kuriame nustatyti 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos (toliau – Investicijų programos) vertinimo tikslai, uždaviniai, planuojamų atlikti vertinimų 2021–2027 m. finansavimo laikotarpiu preliminarus sąrašas, metodiniai aspektai, ir kt.
2. **Vertinimo planas parengtas vadovaujantis:**
 - 2.1. 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (toliau – reglamentas (ES) Nr. 2021/1060);
 - 2.2. 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ administravimo taisyklėmis (toliau – Administravimo taisyklės).
3. **Vertinimo plano paskirtis** – padėti užtikrinti vertinimų kokybę, juos tinkamai planuojant bei įgyvendinant, ir prisidėti prie įrodymais grįstos politikos kūrimo, tinkamai panaudojant vertinimo rezultatus.
4. **Vertinimo plano objektas** – Investicijų programa.
5. Vertinimo plane vartojamos sąvokos:
 - 5.1. **poveikio (baigiamasis) vertinimas** – tai vertinimas, skirtas nustatyti, ar buvo pasiekti Investicijų programos nusibrėžti tikslai ir kiek investicijos prisidėjo prie įvykusių socialinių, ekonominių ir aplinkos pokyčių;
 - 5.2. **įgyvendinimo pažangos (tarpinis) vertinimas** – tai vertinimas, skirtas Investicijų programai bei jos valdymui tobulinti. Šis vertinimas apima Investicijų programos įgyvendinimo pažangos bei administravimo sistemos analizę.
6. Kitos Vertinimo plane vartojamos sąvokos atitinka nacionaliniuose teisės aktuose naudojamas sąvokas.
7. **Vertinimo planą sudaro:**
 - 7.1. bendroji dalis, kurioje aprašomas vertinimo teisinis reglamentavimas, vertinimo sistema, tikslai ir uždaviniai, vertinimo organizavimas ir koordinavimas, vertinimo rezultatų viešinimas ir naudojimas;
 - 7.2. Planuojamų vertinimų sąrašas, kuriame nurodomi vertinimų pavadinimai, terminai, tikslai ir metodai ir kt. (1 priedas);
 - 7.3. Vertinimo plano įgyvendinimo metodika, kurioje aprašyti pagrindiniai vertinimo bruožai, principai, vertinimo požiūriai ir metodai, vertinimo klausimai ir kriterijai, vertinimo duomenys (2 priedas).

II. REGLAMENTO (ES) NR. 2021/1060 NUOSTATOS DĖL VERTINIMO

8. Vadovaujantis Reglamentu (ES) Nr. 2021/1060, privalomi vertinimai yra:

- 8.1. Investicijų programos tarpinis (pažangos) vertinimas. Šis vertinimas, grindžiamas laikotarpio vidurio peržiūros rezultatais, turi būti pateiktas Europos Komisijai iki 2025 m. kovo 31 d.;
- 8.2. Investicijų programos baigiamasis (poveikio) vertinimas. Šis vertinimas turi būti atliktas iki 2029 m. birželio 30 d.
9. Be to, siekiant vertinimo tikslo gali būti aktualūs praėjusių programavimo laikotarpių ir būsimojo laikotarpio investicijų poveikio vertinimai, kurie bus suplanuoti pagal poreikį.

III. NACIONALINĖ VERTINIMO SISTEMA

10. Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymas (toliau – SVĮ)¹ nustato į rezultatus orientuotą strateginio valdymo sistemą, integruojant strateginio planavimo, regionų plėtros ir teritorijų planavimo procesus, siekiant užtikrinti ilgalaikę ir darnią valstybės pažangą ir veiksmingą valdžios sektoriaus finansų planavimą ir panaudojimą.
11. Strateginio valdymo metodikoje² (toliau – SVM), kurioje detalizuojamos SVĮ nuostatos, investicijų vertinimas įtvirtintas kaip vienas iš strateginio valdymo procesų, kurio apimtyje turi būti atliekamas įvairaus lygio nacionalinių planavimo dokumentų (Valstybės pažangos strategijos, Nacionalinio plėtros plano (toliau – NPP), nacionalinių plėtros programų (toliau – PP), ir kt.) įgyvendinimo vertinimas.
12. SVM apibrėžiamas vertinimo tikslas, vertinimo sistemos dalyviai, jų funkcijos, vertinimo periodiškumas ir kt. aspektai.
13. SVM nustatyta, kad vertinimams planuoti sudaromas 4 metų vertinimų planas, kuriame numatomi vertinimai skirti įvertinti intervencijoms, įgyvendinamoms pagal NPP, nacionalines darbotvarkes, nacionalines PP, įtraukiant ir Europos Sąjungos (toliau – ES) investicijų vertinimus.
14. Vertinimo planas, patvirtintas Investicijų programos Stebėsenos komiteto, bus integruojamas į nacionalinius vertinimo planus.
15. Nacionalinės vertinimo sistemos sukurti produktai (strateginių dokumentų, NPP, PP ar jų priemonių vertinimo ataskaitos) bus naudojamos atliekant Investicijų programos vertinimą ir atsiskaitant už ES investicijų panaudojimą.

IV. INVESTICIJŲ PROGRAMOS VERTINIMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

16. Pagrindinis vertinimo tikslas yra nustatyti investicijų tinkamumą, efektyvumą, rezultatyvumą, poveikį, ES pridėtinę vertę, suderinamumą su valstybės biudžeto ir kitų finansavimo šaltinių finansuojamomis pažangos ir tęstinėmis priemonėmis, siekiant pagerinti Investicijų programos įgyvendinimo kokybę bei tinkamai atsiskaityti už investicijų panaudojimą.
17. Vertinimo uždaviniai:
- 17.1. Įvertinti Investicijų programos įgyvendinimo pažangą, atliekant įgyvendinimo pažangos vertinimą, skirtą Investicijų programai bei jos valdymui tobulinti.
- 17.2. Įvertinti Investicijų programos poveikį, atliekant poveikio vertinimą, skirtą nustatyti, ar buvo pasiekti Investicijų programos nusibrėžti tikslai ir kiek investicijos prisidėjo prie įvykusių socialinių, ekonominių ir aplinkos pokyčių bei nacionalinių tikslų ir uždavinių įgyvendinimo.
18. Vertinimo tikslui pasiekti ir uždaviniams įgyvendinti suplanuoti vertinimai yra 1 priede (Planuojamų 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos vertinimų sąrašas).

¹ Lietuvos Respublikos Seimas 2020 m. birželio 25 d. priėmė Lietuvos Respublikos Strateginio valdymo įstatymą. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/90386d20bab711ea9a12d0dada3ca61b>.

² Strateginio valdymo metodika, patvirtinta 2021-04-28 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 292 „Dėl Lietuvos Respublikos Strateginio Valdymo Įstatymo, Lietuvos Respublikos Regioninės Plėtros Įstatymo 4 Straipsnio 3 Ir 5 Dalių, 7 Straipsnio 1 Ir 4 Dalių Ir Lietuvos Respublikos Biudžeto Sandaros Įstatymo 141 Straipsnio 3 Dalies Įgyvendinimo“.

V. INVESTICIJŲ PROGRAMOS VERTINIMO ORGANIZAVIMAS

19. **Vertinimo procesą organizuoja Vadovaujančioji institucija**, pasirenkant vieną iš šių vertinimo būdų arba juos derinant:

19.1. **išorės ekspertų vertinimas.** Tai vertinimas, kurį atlieka nepriklausomi išorės ekspertai, nesusię su vertinamos programos rengimu ir įgyvendinimu, parinkti taikant viešųjų pirkimų procedūras. Investicijų programą administruojančios institucijos turi bendradarbiauti su vertinimo ekspertais, tačiau vertinimas turi būti nešališkas, siekiant užtikrinti vertinimo rezultatų objektyvumą. Šis vertinimo požiūris labiausiai tinka poveikio vertinimams;

19.2. **dalyvavimu grįstas vertinimas.** Tai vertinimas, kurį atliekant aktyviai dalyvauja įvairūs suinteresuotųjų grupių atstovai (socialiniai ir ekonominiai partneriai, struktūrinių fondų gavėjai, vietos bendruomenių nariai ir kt.) ir Investicijų programą administruojančių institucijų atstovai. Šio vertinimo būdo taikymo galimybės yra geriausios atliekant įgyvendinimo pažangos (tarpinius) vertinimus;

19.3. **vidinis vertinimas.** Tai vertinimas, atliekamas už vertinimą atsakingų institucijų darbuotojų (ekspertų), kurie nedalyvauja rengiant ir įgyvendinant Investicijų programą ir yra funkcinio požiūriu nepriklausomi nuo institucijos padalinio, atsakingo už Investicijų programos įgyvendinimą. Šio vertinimo požiūrio taikymo galimybės yra geriausios atliekant įgyvendinimo pažangos (tarpinius) vertinimus.

20. **Vertinimo veiklą koordinuoja Vertinimo koordinavimo grupė**, kuri reguliariai aptaria Vertinimo plano įgyvendinimo klausimus ir prisideda prie vertinimo rezultatų kokybės, teikdama pasiūlymus Vadovaujančiajai institucijai dėl vertinimo techninių specifikacijų ir tarpinių vertinimo rezultatų.

VI. VERTINIMO VIEŠINIMAS IR REZULTATŲ NAUDOJIMAS

21. **Siekiant didinti vertinimo rezultatų naudojimą ir rekomendacijų įgyvendinimą turi būti užtikrinamas vertinimo rezultatų viešinimas tikslinėms grupėms.** Planuojant vertinimo rezultatų viešinimą yra identifikuojamos tikslinės grupės ir parenkamos šioms tikslinėms grupėms tinkamiausios viešinimo priemonės:

21.1. **vertinimo tikslinės grupės** gali būti Europos Komisija, Investicijų programos Stebėsenos komitetas, ES fondų lėšų panaudojimą administruojančios institucijos, ES fondų finansuojamų projektų vykdytojai ir naudos gavėjai, socialiniai ir ekonominiai partneriai, vertinimo bendruomenė arba visuomenė;

21.2. **vertinimo viešinimo priemonės** gali būti vertinimo ataskaita, jos santrauka ar trumpas rezultatų apibendrinimas, specialus vertinimo leidinys, pristatymas (pvz., Investicijų programos Stebėsenos komitete ar Vertinimo koordinavimo grupėje), pranešimas konferencijoje ar kitame renginyje, pranešimas spaudai ar kt.

22. Daug dėmesio viešinant vertinimų (ypač poveikio vertinimų) **rezultatus turi būti teikiama vadovams ir kitiems vadovaujančias pareigas einantiems tarnautojams**, kurių įsitraukimas yra reikalingas, siekiant paskatinti kai kurių rekomendacijų (ypač strateginių) įgyvendinimą. Viešinant vertinimus šiai tikslinei grupei pasitelkiamos atitinkamos priemonės (pvz., vertinimo ataskaitos santrauka ar trumpas rezultatų apibendrinimas, specialus pristatymas ar vertinimo klausimo įtraukimas į tam tikro posėdžio darbotvarkę).

23. Visos vertinimų ataskaitos (įskaitant vertinimo santrauką lietuvių ir anglų kalbomis) viešai skelbiamos ES struktūrinių fondų svetainėje (adresu: <http://www.esinvesticijos.lt>).

24. Pagrindiniai vertinimo rezultatų panaudojimo būdai:

24.1. vertinimuose sukurtų žinių naudojimas;

24.2. vertinimuose pateiktų išvalgų ir pasiūlymų naudojimas priimamiems sprendimams pagrįsti;

24.3. vertinimuose pateiktų rekomendacijų įgyvendinimas.

25. Pasibaigus vertinimams stebimas jų rekomendacijų įgyvendinimas. Vadovaujančioji institucija imasi veiksmų rekomendacijoms įgyvendinti ir sistemingai informuoja Investicijų programos Stebėsenos komitetą apie rekomendacijų įgyvendinimo pažangą.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

26. Vertinimo plano įgyvendinimas finansuojamas iš Investicijų programos Techninės paramos lėšų.

27. Vertinimų preliminarus sąrašas, pateikiamas Vertinimo plano 1 priede, pagal poreikį gali būti papildytas, teikiant pasiūlymus Investicijų programos Stebėsenos komitetui.

28. Vertinimų kokybės siekiama laikantis EK vertinimo metodinių dokumentų³ ir Vertinimo plano įgyvendinimo metodikos (2 priedas).

29. Vadovaujančioji institucija teikia informaciją Investicijų programos Stebėsenos komitetui apie Vertinimo plano įgyvendinimo pažangą, vertinimo rezultatus ir rekomendacijų įgyvendinimą.

30. Investicijų programos administravime dalyvaujančių institucijų funkcijos vertinimo srityje yra nustatytos Administravimo taisyklėse, 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos vadovaujančiosios institucijos funkcijų paskirstymo Lietuvos Respublikos finansų ministerijos administracijos padaliniams apraše⁴, 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos administruojančiųjų institucijų ir tarpinės institucijos funkcijų sąraše⁵.

³ European Commission. Directorate General Regional and Urban Policy. „The Programming Period 2014–2020. „Guidance document on Monitoring and Evaluation – European Regional development Fund and Cohesion Fund – Concepts and Recommendations“. 2014. Directorate General Employment, Social Affairs and Inclusion „The Programming Period 2014–2020. Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy. European Social Fund“, 2014.

⁴ Patvirtintas finansų ministro 2021-07-02 įsakymu Nr. 1K-237 „Dėl funkcijų paskirstymo įgyvendinant 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programą“.

⁵ Ten pat.